

SKUPNOST

CENA 10 DIN

LETNA NAROČNINA 250.—
DIN — TEKOCI RACUN
PRI KOMUNALNI BANKI
V LJUBLJANI ST. 60-KB-
5-2-367 S POSEBNO OZ-
NAKO: ZA NAŠO SKUP-
NOST.

Šesti plenum

13. in 14. marca je bil v Beogradu šesti plenarni sestanek Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Delo Zveze komunistov je bilo glavno vprašanje, o katerem so razpravljali.

S svojo borbo za socializem smo nedvomno dosegli velike uspehe — v gospodarski in družbeni preobrazbi. Zato pa vloga komunistov ni postala nič manj važna. Nasprotno! Široko razviti sistem delavskega samoupravljanja in družbenega upravljanja še povečuje pomen vodilne vloge Zveze komunistov. Komunisti imajo kot najzavednejši sestavni del socialističnih sil še odgovornejšo nalogo, da skrbijo za to, da mehanizem družbenega samoupravljanja v vseh svojih delih funkcionira v socialističnem smislu.

Kar zadeva vlogo komunistov, se sprememba nanaša zgolj na način, na kateri naj se uresniči vodilna vloga. V novih pogojih komunisti vodijo z močjo prepričevanja, s svojo vzgojno vlogo v množicah, z borbo za socialistična gledanja na določena vprašanja, ki jih obravnavajo organi samoupravljanja, s svojo odločno borbo proti vsem malomeščanskim in drugim negativnim pojavom.

Plenum je poudaril to stališče, to linijo, ki jo je sprejel že VI. kongres Zveze komunistov. Najosnovnejše pri VI. plenumu pa je dejstvo, da je sestanek še bolj zaostрил vprašanje borbe proti raznim pomanjkljivostim v Zvezi komunistov, na katere naletimo tudi v delu posameznih organizacij in posameznih komunistov. Nastop tovariša Tita, referati tovarišev Rankovića in Stambolića — prav tako pa tudi diskusija, — so poudarili, da se je treba odločno boriti proti tem raznim pomanjkljivostim, da bi organizacije Zveze komunistov lahko še uspešneje uresničevale svojo vodilno vlogo in s tem pospešile naš splošni družbeni razvoj.

Plenum je probleme Zveze komunistov obravnaval s stališča njihovega pozitivnega reševanja. Opozoril je na vzroke določenih napak in na načine, s katerimi jih bomo lahko premagovali. Organizacije Zveze komunistov morajo v prihodnje bolj sistematično in bolj disciplinirano dvigati svojo idejno raven in spoznavati našo politiko. Kot enotne organizacije se morajo v podjetju, zadrugi, na vasl in v ustanovi močneje okrepiti kot tisti činitelj, ki vodi delo in mu daje linijo. Popolnoma se morajo posvetiti problemom okolice, v kateri komunisti živijo in delajo. Pri vzpodbujanju iniciative delovnih ljudi morajo osnovne organizacije posvečati zlasti veliko pozornost mladini, njenemu kulturnemu in družbenemu življenju, krepiti morajo njeno zavest in mladino pogumneje pritegovati v organe družbenega upravljanja.

Z izčrpnimi referati in plodno razpravo je torej VI. plenum komuniste oborožil za boj proti lastnim pomanjkljivostim. Zato je plenum činitelj idejnega, organizacijskega in političnega jačanja organizacij Zveze komunistov, — torej tudi političen faktor našega hitrejšega napredovanja v socializmu.

Lj. M.

RATO DUGONJIĆ

Obveznosti do skupnosti

Tov. Ranković je v svojem referatu na VI. plenumu CK Zveze komunistov Jugoslavije prikazal nekatere slabosti v delu delavskih svetov, ko je govoril o dolžnostih vseh organov in organizacij v podjetjih, da se vztrajneje postavijo po robu izkoriščanju nekaterih slabosti in vrzeli v gospodarskem sistemu.

Ta ocena nedvomno velja za večino naših delavskih svetov. Delavski sveti so se že razvili v dejanske organe upravljanja v podjetjih, ki samostojno rešujejo vrsto vprašanj, zlasti iz območja delovnih razmerij, tarifne politike in higienske zaščite. Niso jim tuja vprašanja organizacije proizvodnje in nadaljnega povečanja delovne produktivnosti in bo treba samo časa in izkušenj, da bodo kos tudi tem vprašanjem. Toda kadar gre za pravilno razdelitev sredstev, ki so ustvarjena v gospodarskih organizacijah za njihovo namensko potrošnjo za izvrševanje obveznosti do družbene skupnosti, pa je praksa pokazala, da delavski sveti ne drže stvari dovolj v svojih rokah.

Zanimivo je pogledati delo delavskih svetov na podlagi nekaterih števil. Delavski sveti so že prerastli otroško dobo, ko smo njihovo delo ocenjevali po številu sestankov, ki so jih imeli, po številu vprašanj, ki so jih reševali, in po tem, ali na njih sodelujejo v diskusiji tudi delavci ali ne. Vse to so stvari, ki so jih delavski sveti že pustili za seboj in malo je takih delavskih svetov, zlasti v večjih podjetjih, ki ne bi na svojih sejah vzpostavili pravilnega sorazmerja med organizacijskimi, proizvodnimi, komercialnimi, finančnimi in drugimi vprašanji.

Med letom 1955 je finančna inšpekcija v Bosni in Hercegovini pregledala 2325 gospodarskih organizacij. Po teh pregledih je dostavila 1171 prijav zaradi gospodarskih prestopkov, kar pomeni,

da je skoraj vsako drugo podjetje napravilo kakšen prestopok, od katerega je imela skupnost določeno škodo. Večina teh prestopkov je nastala pri izdelavi periodičnih obračunov. V velikem številu gospodarskih organizacij so sredstva prisvajali na razne načine in jih nenamensko trošili. To je povzročalo dokajšnjo škodo v tekočem gospodarskem poslovanju. Te številke nikakor niso majhne. Prejšnja leta so znašale razlike v dobičku po začasnih obračunih in zaključnih obračunih tudi po nekaj milijard dinarjev. Čeprav je razumljivo, da mora priti do razlike med zaključnim obračunom in začasnim obračunom, vendar pa višina te razlike kaže na nenormalnosti, ki so se godile med letom. V zaključnih obračunih za leto 1954 se je pokazala pozitivna razlika v višini 4.047.000.000 din v primeri z začasnim obračunom. Z nenamensko razdelitvijo sredstev ob periodičnih obračunih so se v gospodarski organizaciji največkrat povečali materialni stroški in zmanjšal dobiček, kar pomeni, da so se zmanjšali tudi določeni prispevki za družbeno skupnost. Ta sredstva skupnosti so ostala pri podjetju in so negativno delovala na tržišče. Po drugi strani pa se zaradi nepravočasnega vplačila pojavljajo težave pri finansiranju ljudskih odborov, republike in zveze.

Toda ne gre samo za to, da bi se delavski sveti mobilizirali za zagotovitev spoštovanja gospodarskih predpisov. V sedanjem obdobju našega burnega gospodarskega vzpona je razumljivo, da gospodarski predpisi ne morejo popolnoma natančno urejevati vsake podrobnosti. Zato ima socialistična zavest veliko vlogo, ki mora delovati ter na vsak postopek gledati s perspektive potreb celotne naše socialistične skupnosti.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Predsedstvo VI. plenuma CK ZKJ

Obveznosti do skupnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

Navedel bom primer, ki lahko pokaže, kako se postavljeni odnosi lahko porušijo, če se ne držimo določene politike, ki sicer ni natančno določena s predpisi.

Težave pri stanovanjski graditvi zaradi lastnih investicij

Splošno je znano dejstvo, da je stanovanjsko vprašanje danes težavno in da vlagamo v okviru naših gospodarskih možnosti maksimalne napore, da bi čim bolj pospešili stanovanjsko graditev. Da bi zagotovili minimum sredstev, ki jih je treba vložiti v stanovanjsko graditev, smo lani ustanovili stanovanjski sklad. Večina sredstev stanovanjskega sklada bi se morala realizirati iz dobička gradbenih podjetij. Zategadelj so bila ta oproščena prispevka za okrajne ljudske odbore in republiko. V Bosni in Hercegovini bi morala gradbena podjetja dati v ta fond okrog 1800 milijonov dinarjev, njim samim pa je ostala dokajšnja vsota za njihove lastne investicije. V začetku leta so skupno z gradbenimi podjetji postavili te proporce, pri čemer so, razumljivo, gledali na to, da ne bi povečali cen gradbenih uslug in da bi z boljšo organizacijo dela dosegli ustrežajoče prihranke. Toda vse leto so sredstva slabo pritekala v stanovanjski sklad, začasni obračun za leto 1955 pa je pokazal, da so gradbena podjetja ostvarila komaj tretjino dobička. Kje je bil vzrok? Večina gradbenih podjetij se je prosto usmerila k povsem drugačni liniji kot pa so jo postavili. Cene uslug so pustila na istem nivoju, toda niso zmanjšala stroškov, temveč dobiček. Ker pa se je tako njihov sklad za samostojno razpolaganje zmanjšal, so podjetja svoje lastne investicije nadaljevala v isti višini in celo višje, kakor pa so računali. Toda ta postopek je bil nepravilen, ker so s tem stroške za svoja poslojja zvalila na druge investitorje, sebi pa so material računala po nižji ceni, niso vračunala režije itd. itd. Samo eno podjetje je v začasnem obračunu obračunalo kot realizacijo od svojih investicij komaj 68.000.000 din, medtem ko so dejanski stroški brez koeficientov znašali 104 milijone, s koeficientom pa 119.000.000, kar pomeni, da so v prvem primeru zmanjšali realizacijo za 36.000.000 din, v drugem pa za 51 milijonov din. Rezultat take politike je bil ta, da so lani iz stanovanjskega sklada zgradili komaj okrog polovico nameravanih poslopij in to z velikimi težavami in iz drugih sredstev. Ko je gradbena inšpekcija to odkrila in je bilo treba stroške preknjižiti, so gradbena podjetja prišla v velike težave, ker so vnaprej potrošila sredstva, ki niso bila njihova. Ni treba niti poudarjati, da teh vprašanj, vsaj v tej obliki, niso prinašali pred delavske svete.

Konkretna borba proti lokalizmu

Pri nas dosti govorimo o lokalizmu, toda največkrat govorimo abstraktno, kakor o nekakšnem političnem pojavu, in se vsi strinjamo v njegovi obsodbi, toda zelo redko postavljamo vprašanje praktične borbe proti lokalističnim pojavom na vsakem konkretnem mestu. Jasno je, da je izredno važno poostriiti pri celotnem kolektivu v prvi vrsti politični občutek o škodljivosti lokalizma, toda hkrati je neobhodno razviti v delu delavskih svetov tako metodo, ki jim bo omogočila, da bodo učinkovito reševali vprašanja v lastni hiši. Danes nimamo ne prvega ne drugega. V nekem podjetju v bivšem derventskem okraju je gospodarsko sodišče kaznovalo direktorja zaradi nenamenskega trošenja obratnih sredstev s

15.000 din, šefa računovodstva pa z 11.500 din. Toda delavski svet je sklenil, da bodo te kazni izplačali v breme tistega dela plačnega sklada, ki so ga ustvarili iz dobička. Ne gre pri tem za vprašanje, ali se kazni lahko odtod izplačajo, zanimiv pa je odnos delavskega sveta do takih postopkov, ki se dogajajo v njegovem podjetju. Treba je pripomniti, da je delavski svet izdal ta sklep 10. februarja letos, to pomeni po vseh odločbah o ureditvi razmer v našem gospodarstvu, ki so bile izdane lansko jesen. Tak odnos pa ni osamljen in prej bi lahko rekli, da je značilen za pojmovanje mnogih naših delavskih svetov. Zato ni bistveno vprašanje, ali delavski svet lahko kontrolira, kako se knjižijo posamezne stvari v računovodstvu, temveč je bistven odnos delavskega sveta do teh vprašanj. Važno je vzpostaviti tudi v delavskih svetih prav tak, da tako rečem politični kriterij, kakor ga ima vsa naša socialistična skupnost za take vrste prestopkov.

Organizacijsko vprašanje

Kadar v tej smeri analiziramo delo delavskih svetov, tedaj vidimo, da je malo primerov, kjer bi delavski sveti izdajali formalne odločbe o nenamenskem trošenju sredstev. Največkrat delajo odgovorni uslužbenci v podjetju te stvari na svojo pobudo, na podlagi kakšne splošne odločbe delavskega sveta, največkrat pa tudi brez tega. Pri tem se drže navade iz preteklosti, da čim več sredstev prihranijo za podjetje in računajo že vnaprej na naklonjeno stališče delavskega sveta, za primer če bi taki postopki prišli na dan.

Tako delo ima tudi svoje druge posledice. To praktično namreč pomeni zmanjševati pravice delavskega sveta. Postala je že splošna praksa, da imajo delavski sveti v svoji pristojnosti izključno pravico razpolagati s sredstvi za samostojno razpolaganje. Toda če uslužbeni aparat nenamensko troši sredstva, ki jih je treba kasneje vrniti iz skladov podjetja, s tem dejansko kršijo pravico delavskega sveta na golo formalnost, ker vnaprej jemljejo sredstva, do katerih nimajo pravice. Na koncu pa mečejo odgovornost na finančno inšpekcijo, kakor da je le-ta tisti činiteelj, ki zmanjšuje sklade podjetja.

V zvezi s temi vprašanji, kakor tudi v zvezi z vsemi drugimi vprašanji, ki jih rešuje delavski svet, je potrebno poudariti nujnost, da se čim prej izboljša organizacijsko-tehnično delo delavskih svetov. S pregledom podjetij lahko ugotovimo čudno neskladnost, ki je nastala med razvojem delavskih svetov, zrelostjo ljud., ki v njih sedijo, zrelostjo odločbo, ki jih izdajajo, in med administrativnim poslovanjem organov podjetja. V podjetju kemične industrije »Elektrobosna« v Jajcu se je delavski svet dejansko razvil v vodstvo podjetja. Vsi odnosi med delavskim svetom, upravnim odborom in direktorjem so taki, kakršne je treba samo želeti. Odločbe, ki jih izdaja delavski svet, prav zares niso formalnost, temveč rezultat dobro pripravljene analize. O vsem tem končno najbolj dokazujejo gospodarski uspehi podjetja, ki kljub temu, da dela v zelo težavnih razmerah z zastarelimi napravami, daje vsako leto dobre rezultate.

To vprašanje je staro, kolikor so stari naši delavski sveti. Toda v gradivu, ki prihaja pred delavski svet in v načinu, kako delavski svet izdaja svoje sklepe, vlada velika pestrost, od zapisnikov, ki jih pišejo s svinčnikom, pa do zaključnih obračunov, ki jih na sejah včasih tako podajajo, da jih lahko razumejo in iz njih potegnemo potrebne zaključke samo strokovne osebe.

Naloge, pred katerimi so delavski sveti, so

Rato Dugonjić

tako številne in zapletene, da je od priprav za seje v mnogočem odvisno normalno delo. Tista praksa, ki že popolnoma vlada v ljudskih odborih in v upravnem aparatu, da namreč nobeno vprašanje ne pride na dnevni red seje, dokler ni vnaprej pripravljena odločba in njena obrazložitev s poudarjenim spornim problemom, bi se morala čim prej uvesti tudi v delavske svete. Sekretarji svetov bi morali biti že danes taki uslužbenci, ki niso samo navadni zapisnikarji, temveč, ki poznajo gospodarske predpise in so sposobni z ustrežajočimi sektorji v podjetju pripraviti gradivo tako, da bo vsaka odločba dobila ustrežajočo tehnično in pravno formo in da jo bodo po diskusiji na delavskem svetu takoj začeli izvajati.

Delavski sveti morajo zlasti letos, v letu urejevanja gospodarstva poleg vprašanjem boljše organizacije svojega podjetja in večji delovni produktivnosti posvetiti vso pozornost tudi obveznosti do skupnosti, kajti delavski sveti niso samo organi kolektiva, temveč tudi organi celotne družbene skupnosti, in upravljajo podjetje v imenu te skupnosti.

UREDNIŠKI ODBOR »NAŠE SKUPNOSTI«

Nikola Balog, Tone Vratuša, Todor Vujašinović, Danilo Vuković, Dušan Vuković, Kiro Gligorov, Ašer Deleon, Milun Ivanović, Petar Ivičević, Jovan Janković, Jovan Marinović, Ljubisav Marković, Mitra Mitrović, Ante Novak, Vojin Popović, Janko Smole, Zdenko Has, Nikola Čobelić.

Predsednik uredniškega odbora:
Kiro Gligorov.

Glavni in odgovorni urednik:
Ljubisav Marković.

UREDNIŠKI ODBOR ZA SLOVENIJO:

Ivo Klemenčič, Vasja Kogej, Viktor Kotnik, Mile Smolinsky, Pavle Zaucer.

Predsednik uredniškega odbora za Slovenijo:
Pavle Zaucer.